

POSTANOWIENIE

Dnia 9 maja 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Roman Trzaskowski

w sprawie z wniosku M. D.
przy uczestnictwie A. K., K. P.-C., J. P. i X. P.
o podział majątku wspólnego, dział spadku i zniesienie współwłasności,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 9 maja 2019 r.,
na skutek skargi kasacyjnej wnioskodawcy
od postanowienia Sądu Okręgowego w W.
z dnia 9 listopada 2017 r., sygn. akt XXVII Ca [...],

**odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania i ustala,
że uczestnicy postępowania ponoszą koszty związane ze swoim
udziałem w sprawie.**

UZASADNIENIE

Po ponownym rozpoznaniu sprawy, postanowieniem z dnia 19 grudnia 2012 r. Sąd Rejonowy w W. (m.in.) ustalił, że w skład majątku wspólnego małżonków Z. i C. R. wchodzi własność zabudowanej nieruchomości położonej w W. przy ul. S. [...], dla której prowadzona jest księga wieczysta [...] (dalej - „Nieruchomość”), o wartości 1.161.000,00 zł (pkt 1), ustalił, że w skład spadku po Z. R. wchodzi udział w wysokości 1/2 we własności Nieruchomości o wartości 580.500,00 zł (pkt 2), ustalił, że uczestniczka K. P.-C. dokonała nakładu na Nieruchomość o wartości 201.000,00 zł (pkt 3), dokonał podziału majątku wspólnego małżonków Z. i C. R., działu spadku po Z. R. oraz zniesienia współwłasności Nieruchomości w ten sposób, że przyznał ją na wyłączną własność K. P.-C. (pkt 4), zasądził od K. P.-C. tytułem spłaty na rzecz małżonków S. B. oraz M. D. kwotę 669.750,00 zł i oznaczył termin jej zapłaty na 3 miesiące od dnia uprawomocnienia się postanowienia z ustawowymi odsetkami na wypadek opóźnienia od dnia następującego po tym terminie do dnia zapłaty (pkt 5), obciążył Nieruchomość hipoteką przymusową do kwoty 669.750,00 zł w celu zabezpieczenia wierzytelności z tytułu ww. spłaty (pkt 7), nakazał S. B. oraz M. D. wydać K. P.-C. w terminie 3 miesięcy od dnia uprawomocnienia się postanowienia pomieszczenia garażu, piwnicy i lokalu na parterze budynku usytuowanego na Nieruchomości (pkt 8), umorzył postępowanie wywołane pozwami S. B. oraz M. D. o przywrócenie stanu zgodnego z prawem i zaniechanie naruszeń (pkt 9) i orzekł o kosztach postępowania (pkt 10-12).

Postanowieniem z dnia 9 listopada 2017 r. Sąd Okręgowy w W. zmienił zaskarżone postanowienie w ten sposób, że w punkcie 1 kwotę 1.161.000,00 zł podwyższył do kwoty 1.318.000,00 zł, w punkcie 2 kwotę 580.500,00 zł podwyższył do kwoty 659.000,00 zł, w punkcie 3 kwotę 201.000,00 zł podwyższył do kwoty 237.000,00 zł, punktowi 5 nadał następującą treść: „zasądzić od K. E. P.-C. tytułem spłaty na rzecz M. D. kwotę 810.750,00 złotych, którą rozłożyć na raty: I rata w wysokości 300.000,00 (trzysta tysięcy) złotych płatna w terminie trzech miesięcy od dnia uprawomocnienia się niniejszego postanowienia z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia następującego po tym terminie do dnia zapłaty

oraz II rata w wysokości 510.750,00 (pięćset dziesięć tysięcy siedemset pięćdziesiąt) złotych płatna w terminie sześciu miesięcy od dnia uprawomocnienia się niniejszego postanowienia z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia następującego po tym terminie do dnia zapłaty”, wyeliminował pkt 7, dotychczasowemu pkt 8 nadał nr 7 i wyeliminował z niego słowa „S. M. B. oraz”, dotychczasowemu pkt. 9 nadał nr 8, dotychczasowemu pkt. 10 nadał nr 9 i wyeliminował z niego słowa „S. M. B. oraz”, dotychczasowemu pkt 11 nadał nr 10 i wyeliminował z niego słowa „S. M. B. oraz” i „solidarnie”; w pozostałym zakresie apelacje oddalił.

W skardze kasacyjnej, w uzasadnieniu wniosku o jej przyjęcie do rozpoznania, wnioskodawca wskazał przyczyny kasacyjne określone w art. 398⁹ § 1 pkt 1, 2 i 4 k.p.c.

Jego zdaniem skarga jest oczywiście uzasadniona „wobec rażących naruszeń przez Sądy I i II instancji prawa materialnego i przepisów postępowania, jakie legły u podstaw zaskarżonego postanowienia, skutkujących niezgodnym z prawem oraz poczuciem sprawiedliwości rozstrzygnięciem, które to uchybienia w niewątpliwy sposób wpłynęły na wynik przedmiotowej sprawy, a nadto, z uwagi na fakt, iż w toku postępowania Sądu I i II instancji doszło do ograniczenia materiału dowodowego do przeprowadzenia jedynie zniesienia współwłasności, przy jednoczesnym wywiązaniu się przez wnioskodawcę z obowiązku dowodowego nałożonego nań przez brzmienie art. 1025, 1035, 195 i nast., 222 i nast. k.c. jak i wynikające z brzmienia art. 125 i nast., 227 i nast. k.p.c., podczas gdy Sąd I i II instancji orzekając przyjął za podstawę jedynie ową część zgłoszonego materiału dowodowego, i uznając, iż dalsze postępowanie jest zbędne czy też niepotrzebne, zaniechał ustaleń co do praw własności nieruchomości, możliwości podziału i spełniania warunków przyznania nieruchomości, prawidłowości przeliczenia, zaliczenia i rozliczenia nakładów, a także posunął się do rozstrzygnięć nie znajdujących podstaw prawnych polegających na umorzeniu powództwa o zaniechanie naruszeń i przywrócenie stanu zgodnego z prawem, czy też „wyeliminowaniu” rozstrzygnięcia o obciążeniu nieruchomości hipoteką przymusową, co daje podstawy do uznania, że Sąd nie rozpoznał istoty sprawy lub też, że koniecznym jest przeprowadzenie

postępowania dowodowego w całości, co winno skutkować uchyleniem zaskarżonego postanowienia i przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania”.

W ocenie skarżącego w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne sprowadzające się do tego, czy „powyższe nie doprowadziło do: - naruszenia praw wnioskodawcy w sprawie o podział majątku wspólnego, dział spadku, zniesienie współwłasności i o zakazanie naruszeń, - naruszenia prawa równego traktowania uczestników w postępowaniu cywilnym, - naruszenia zasady wydawania orzeczeń sądowych w oparciu o pełny i kompletny materiał dowodowy z uwzględnieniem wszystkich wniosków dowodowych zgłaszanych przez uczestników w toku postępowania”.

Wnioskodawca dostrzegł także potrzebę „wykładni przepisów prawnych budzących w związku z powyższym poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie Sądów, a to w zakresie art. 207 Kodeksu cywilnego, tj. - czy do rozliczanych nakładów na nieruchomości zalicza się oprócz nakładów koniecznych także nakłady użyteczne i zbytkowne poczynione poprzez samowolę budowlaną i rozbudowę w przypadku wykonania ich przy braku zgody współwłaścicieli i przy obowiązywaniu zakazu sądowego?”

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Z art. 398¹ § 1 k.p.c. wynika, że skarga kasacyjna przysługuje co do zasady od prawomocnych orzeczeń sądów drugiej instancji, a więc orzeczeń wieńczących dwuinstancyjne postępowanie sądowe, w którym sądy obu instancji dysponują pełną kognicją w zakresie faktów i dowodów. Jednakże zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania tylko wtedy, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W zamyśle ustawodawcy skarga kasacyjna stanowi zatem nadzwyczajny środek zaskarżenia, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a mającymi swoje źródło w interesie publicznym, w szczególności przez zapewnienie jednolitej wykładni

i stosowania prawa. Wyłączną podstawą oceny pod kątem przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania są wskazane w niej przyczyny kasacyjne wraz z uzasadnieniem (art. 398⁴ § 2 k.p.c.).

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego, skarżący, który jako uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazał przyczynę określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., powinien odpowiednio sformułować zagadnienie prawne, wskazać przepisy prawa, na których tle zagadnienie się wyłoniło oraz przedstawić argumentację jurydyczną uzasadniającą możliwość rozbieżnych ocen prawnych oraz świadczącą o istotności tego zagadnienia (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, Nr 1, poz. 11; z dnia 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, nie publ.; z dnia 9 kwietnia 2015 r., V CSK 547/14, nie publ.). Zagadnienie jest istotne, jeżeli jego rozstrzygnięcie ma znaczenie dla ukierunkowania praktyki sądowej i rozstrzygnięcia sprawy, w której zagadnienie powstało (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 września 2012 r., II CSK 180/12, nie publ. oraz z dnia 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, nie publ.), wywołuje poważne wątpliwości, a zarazem nie było dotychczas rozstrzygnięte w judykaturze albo dotychczasowe orzecznictwo wymaga zmiany (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 sierpnia 2016 r., II CSK 94/16, nie publ.).

„Zagadnienie” przedstawione przez wnioskodawcę nie czyni zadość przedstawionym wymaganiom, nie ma bowiem charakteru zagadnienia abstrakcyjnego, którego rozstrzygnięcie jest istotne dla ukierunkowania praktyki sądowej, lecz znaczenie ograniczone wyłącznie do konkretnej sprawy, a ponadto nie wskazuje przepisów prawa, na tle których się wyłoniło, ani nie zawiera żadnej argumentacji jurydycznej uzasadniającej możliwość rozbieżnych ocen prawnych oraz świadczącej o istotności tego zagadnienia.

Powołanie się na przyczynę kasacyjną przewidzianą w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. wymaga wykazania przez stronę skarżącą, że chodzi o wykładnię przepisów prawa, których treść i znaczenie nie zostały dostatecznie wyjaśnione w dotychczasowym orzecznictwie lub, że istnieje potrzeba zmiany ich

dotychczasowej wykładni, podania, w drodze stosownego jurydycznego wyводу, na czym owe wątpliwości polegają, a także że mają one poważny oraz rzeczywisty charakter i ich rozstrzygnięcie wiąże się z rozpatrywaną sprawą i jest istotne z punktu widzenia wyniku postępowania oraz publicznoprawnych funkcji skargi kasacyjnej. Jeżeli podstawą wniosku w tym zakresie jest twierdzenie o występujących w orzecznictwie sądowym rozbieżnościach wynikających z dokonywania przez sądy różnej wykładni przepisu, konieczne jest wskazanie rozbieżnych orzeczeń, dokonanie ich analizy i wykazanie, że rozbieżność wynika z różnej wykładni przepisu (por. m. in. postanowienia z dnia 15 października 2002 r., II CZ 102/02, nie publ., z dnia 28 marca 2007 r., II CSK 84/07, nie publ., z dnia 8 lipca 2008 r. I CSK 111/08, nie publ., z dnia 20 listopada 2015 r., III CSK 269/15, niepubl., z dnia 20 maja 2016 r., V CSK 692/15, niepubl., z dnia 3 sierpnia 2017 r., IV CSK 85/17, nie publ., z dnia 7 grudnia 2017 r., I CSK 499/17, nie publ., z dnia 26 kwietnia 2018 r., IV CSK 571/17, nie publ.).

Przesłanki te nie zostały w skardze kasacyjnej spełnione, przede wszystkim dlatego, że przytoczona w niej wątpliwość prawna dotycząca wykładni art. 207 k.c. odrywa się od poczynionych w sprawie i wiążących w postępowaniu kasacyjnym ustaleń faktycznych. Wbrew sugestii skarżącego Sądy *meriti* ustaliły, że nakłady na Nieruchomość zostały przez uczestniczkę poczynione za zgodą większościowego współwłaściciela (S. B.), a teza o ich dokonaniu wbrew zakazowi sądowemu nie znajduje oparcia w podstawie faktycznej rozstrzygnięcia. W oderwaniu od tych kwestii dostrzeżona przez wnioskodawcę wątpliwość interpretacyjna prawna została już wyjaśniona w orzecznictwie Sądu Najwyższego (por. zwłaszcza uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2006 r., III CZP 11/06, OSNC 2007, nr 3, poz. 38, w której wskazano m.in., że w art. 207 k.c. chodzi o szerokie rozumienie wydatków na rzecz wspólną, obejmujące wszystkie wydatki zarówno dokonane w ramach zwykłego zarządu, jak i z jego przekroczeniem, w tym nakłady konieczne, użyteczne, a także zbytkowne).

Skarżący nie wykazał też, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt. 4 k.p.c., a więc zachodzi niewątpliwa, widoczna na pierwszy rzut oka, tj. bez konieczności głębszej analizy, sprzeczność orzeczenia z przepisami prawa nie podlegającymi różnej wykładni (zob. np. postanowienie

Sądu Najwyższego z dnia 24 sierpnia 2016 r., II CSK 94/16, nie publ.) oraz że w wyniku takiego naruszenia prawa zapadło w drugiej instancji orzeczenie oczywiście wadliwe (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 13 kwietnia 2016 r., V CSK 622/15, nie publ.; z dnia 2 czerwca 2016 r., III CSK 113/16, nie publ.; z dnia 27 października 2016 r., III CSK 217/16, nie publ.).

Wymagań tych bowiem nie spełnia ogólne wskazanie na rażące naruszenia prawa materialnego i przepisów postępowania, skutkujące niezgodnym z prawem oraz poczuciem sprawiedliwości rozstrzygnięciem ani oderwany od podstaw kasacyjnych zarzut pominięcia części materiału dowodowego. O oczywistej zasadności skargi nie świadczy także umorzenie postępowania w przedmiocie żądania wnioskodawcy przywrócenia stanu zgodnego z prawem i zaniechania naruszeń co do Nieruchomości, zważywszy, że własność Nieruchomości przypadła uczestniczce, przeciwko której żądanie to było skierowane (art. 355 § 1 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.). Wbrew zarzutom skarżącego Sady *meriti* nie zaniechały też ustaleń co do prawa własności nieruchomości, możliwości podziału i spełniania warunków przyznania nieruchomości, prawidłowości przeliczenia, zaliczenia i rozliczenia nakładów. „Wyeliminowanie” rozstrzygnięcia o obciążeniu Nieruchomości hipoteką przymusową było zaś niczym innym, jak dopuszczalną i wystarczająco umotywowaną zmianą orzeczenia pierwszoinstancyjnego w tym zakresie.

Z tych względów na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji, nie znajdując też podstaw do odstąpienia od zasady wyrażonej w art. 520 § 1 k.p.c.